

Sigri Mitra Gaiini

SZOMORÚ VASÁRnap

szomorú vasárnap
elvitted
barátom
messzi
tengerekre
hangját sem hallok már
a tenger büntet
engem
ő messzi magányban
a szigeten maradtam
szomorú vasárnap
tenger az otthona
a halak talán hallják
suttogását
vágyfűtötte csendes álmát
szerelmem barátom
mindennapom
miért hagytál
engem el
az óceán
partján
életem egyetlenem
ma szomorú a vasárnap
mert hajóra szálltál
elhagytál
és habár holnap
hétfő már
számodra szerelmem
minden nap
vasárnap

Posta Ákos István fordítása

Sigri Mitra Gaiini (1975. december 15.) feröeri színész- és költő. Apai ágon iráni, anyai ágon feröeri származású, Norvégiában született. Londonban és Ebeltoftban (Dánia) színművészetet, Koppenhágában filozófiát tanult. Eddig három verseskötete jelent meg. Elnyerte a „Mentanarvirðislaun M. A. Jacobsens” kulturális díjat, a Feröer-szigetek legmagasabb kulturális elismerését. Verseit általában feröeriül írja.

Regina Katinaite-Lumpickienė
Elveszett szülőföld

Szeretteim
arcát domboruló
sír homokja fedte be

Hús vizével
szomjút oltó kutam
kővel dobálták tele

Hozomány

hozom az ifjúságom:
nagy telt fürtű
vadmeggy

morzsányit a világból
az Úr vele
ad meg

Szülőlevél

Szerelmes soraid
mellett
a borítékban jött
szülőlevél
tenyérvonásaidat
augusztusi hegyek
árnyait
őrzi
s a délies éjben
őrülten zengő
tücskök hegedűjét

Stig Claesson

A tavasz új előjelei

A pacsirtának már trilláznia kellene az égbolton, de nem trillázik. Úgy néz ki, hogy arról a vidékről, ahol én lakom, eltűnt a pacsirta. A barázdabillegető viszont akkor érkezett, mint szokott, április elején.

Egy régi közmondás szerint háromszor hull hó a pacsirtára, mielőtt kitavasodik. A barázdabillegető átvette a pacsirtától a tavaszhiρνök állást, úgyhogy most már rá kell háromszor hónak hullnia.

Tavaszt akarunk.

Hogy korán akarunk tavaszt, abban nincs semmi különös. De még az igazi tavasznál is korábban akarunk egy a barázdabillegetőnél biztosabb jelet a tavaszra. Három rövid, körülbelül félórás hóesés, amely eláztathatja vagy fehéren belepheti a pacsirtát, az ilyen jel volt.

Rájöttem, hogy a modern földművelés zavarta meg és űzte el a pacsirtát. A sarjádó búzatáblákat legelők váltották fel, amelyeken birkák legelnek. Ez így nem jó a pacsirtának.

A búzat valószínűleg nagy méretekben kell termesztetni, és a nagyméretű földművelésnek hűja van errefelé. Állítólag a birkák sem kifizetődők, mint megtudtam, de a régi legelők így pihennek.

A tavasz új előjele az, hogy három fagyos éjszaka után kell lekaparni az autók szélvédőit, mielőtt kitavasodik. De nekem nincs autóm.

A tavasz személyes előjele számomra az, hogy áprilisban háromszor akarok elutazni Párizsba anélkül, hogy útnak indulnék. A pacsirta nélküli április megzavarta ezt a vágyakozást, s nagyon úgy tűnik, hogy a modern földművelés egyik áldozata vagyok. Ha itthon maradok, ősszel nem élvezhetem az okkersárga búzatáblákat sem, amelyeket az ősz előjeleinek tekintek. Tehát mind a tavasz, mind az ősz egy-egy biztos előjelétől fosztattam meg.

Mindenesetre megvan a remény egy szép májusi nyárelőre és egy gyönyörű júniusra. Főzök magamnak egy csésze kávé, majd bekapcsolom a rádiót, és hát kit hallok, ha nem egy barmot, aki azt énekl, hogy *A nyár olyan rövid, az eső csak esik*.

Kikapcsolt rádió mellett döntöm magamba a kávé, amit sajnos nem csinálhatok megfelelő erősségűre és ízűre. Gyéren havazni kezd, s megsajnálom a hópolyheket, mert nincs pacsirtájuk, akire hullhatnának. Még a földművelésügyi minisztert is megsajnálom.

Könnyezem.

Stig Claesson, svéd író, festő- és rajzművész, 1928-ban született Stockholmban. Egyetemi tanulmányait 1947 és 1952 között a stockholmi Szabad Művészetek Akadémiája hallgatójaként végezte. 1974-től az Uppsalai Egyetem bölcsész díszdoktora, számos irodalmi díj nyertese. Több mint félszáz könyv fűződik nevéhez (magyarul kettő jelent meg), melyeket gyakran saját maga illusztrál. Az itt szereplő írása a 2005-ben megjelent gyűjteményes kötetéből származik.

Nyina Obrezkova

A mi északunkon a tél,
 Akár a várandós asszony –
 Kilenc hónapon át
 Szitkozódik,
 Siránkozik és haragos...
 Valamikor majd
 Levelek születnek,
 Előbújik fű és virág.
 Az északi tél –
 A terhes nő várakozása,
 Hogy megszüljön tavasz-gyermekeit...

Szemed színű
 Ruhát varrok magamnak...
 Felveszem,
 És keress meg az égen...
 Vagy a vízen, a hullámok közt,
 Tégy be lassan a csónakodba...
 Talán búzavirágok közt alszom el,
 Csak el ne űzd az álmom.
 Szeretett szemek színű
 Ruhát varrok –
 Találj rám, s mellettem el ne menj.

Sírtam a ház mögött, egymagamban...
 Mikor viszont vele voltam –
 Hangosan nevettem...
 Majd a szemébe nézve
 Észrevettem, hogy
 Tekintetét elfordítja...
 A mellkasomban
 Kukacként kóválygott a fájdalom...
 Ám a nevetés elfedte
 A sírás hangjait.
 Elváltunk,
 De én tudtam –
 Mi együtt maradunk,
 Ő pedig egyedül...

Tillinger Gábor fordításai

Nyina Obrezkova (1965) komi költőnő. 1984-től 1989-ig komi filológiát hallgatott a Sziktivkári Egyetemen, majd a Komi Folklórszínház dramaturgjaként dolgozott. 1999-től az Art nevű komi kulturális folyóirat egyik szerkesztője. Verseket 1984 óta ír; első önálló kötete 2000-ben jelent meg.

A fordítások komi-zürjén nyelvből készültek.

Rafit Min

Olykor

az álom ott ér véget,
ahol a szavak üres hüvelyként sorvadnak el,
s a színes festmény fakó vászonként lóg
a csengő dallamok fagyott csendjében.

Az ekkor ébredő érzelem nem fér meg bennem.
Innen felismerem Inmar¹ nevét
és az állandó idő félénk bolondozását,
szavakat keresek a neki szóló fohászhoz.

Viktor Sibanov

Tè vertél át engem,
Vagy én téged, ki tudja.
Kijózanodtam – öledben fekszem.
Epezöld rajtad a ruha.

Ajkad csak mosolyog
(Azaz minden oké):
– Kialudtad magad?
– Uborka van még?

Piros, kék és sárga –
A ruhásszekrény tárva:
Az órán, a karnison
A tisztaság szaga.

Fölpillantok: felettem
Fehér köd barangol,
Száll, akár egy füst-csík.
Ki repül ilyenkor?

¹ Sátán

Ilyen a szerelem:
Éjfélkor felkelsz és
Üresen bámulsz ki a szabadba,
Gőzöd sincs, mihez kezdj.
A csapból forró vizet töltesz.
Talán padlót kéne mosni?.. Vagy ruhát?..
Semmi sem kell.
Visszaöntöd az egészet.

Sándorfi Veronika fordításai

Rafit Min udmurt költő művészi pályáját az etnofuturizmus jegyében az 1980-as évek végén, 1990-es évek közepén kezdte. Az etnofuturizmus a kortárs finnugor irodalomban, főként Észtországban és Udmurtiában népszerű irodalmi irányzat, amely a népi-nemzeti hagyományokat keresztezi a posztmodern szerkesztésmóddal és szövegfelfogással. Verseskötete 1995-ben jelent meg Izsevszkben.

Viktor Sibanov udmurt etnofuturista költő, író, kritikus és irodalmár. 1991 óta foglalkozik a kortárs udmurt irodalommal és alkot főként lírai műveket. 1993-ban az orosz, 1996-ban a finnugor, majd 2001-ben az udmurt Írószövetség is tagjává választotta.

Dragan Velikić

Liszt Ferenc téri fák

(Regényrészlet)

S Rudi is utazott, a földalatti labirintusában, a város szélén vakond módjára bújt elő a föld alól, beszipantotta a fagyos januári levegőt, beleszagolt a téli tájba. Rosszul aludt, az éj közepén felébredt, és azután órákon át nem tudott elaludni. Egyetemista korában vizsgák előtt arra használta az álmatlanságát, hogy feltette magának a kérdéseket. Elhatalmasodó pánikban, mert semmi sem jutott az eszébe. Csak reggelfelé aludt el. Most, ahogyan éjszaka kiszállt a szeméből az álom, a körúti villamosok csattogására fülelt, és tépelődött, hol is van valójában. Életének egyharmada elszállt fölötte, és ő még mindig nem tud mit kezdeni magával. Csak az álmatlankodás bugyraiban szembesült vele, hogy a sodródásnak adja át magát, ahányszor csak határozott döntést kellene hoznia.

A megvilágosodás pillanatai voltak ezek: a legjelentéktelenebb gondolat, amely egy-egy, lüktető tudata kihalszta semleges képből bontakozik ki, káprázatos magasságokba ragadta, a fogalmak gleccsercsendjébe. Egyetlenegy szó, amit magyarul mondott ki magában, egész szerb versszaknak lett hívószava, mely acélos erőt sugárzik, metsző és bonthatatlan. Megerősítve benne a gyanút, hogy a világokat úgy kell feltárni, minden alkotó megismétli a kozmikus ősrobbanást. A káosz ama fényes órája ez, amely nélkül nincs törmelék, nincs hamu, nincsenek eltemetett Tróják és Pompejik, oly óra, amely az odisszea után jön el. Bábel tornya lángokban. És fokozódott benne az ellenállás a hagyomány ellen, hogy elhagyott szentélyben primátus primátust ér. Ő nem szeretne kétes klasszikusok tején megélni, örök időkre szóló strófákat írni, meghajolni a világ előtt. Elkerülné a katarzis futószőnyegét. A zárójelenet csendje a korona az egészen. Lefújni a port a vámpírkönyvekről, szélnek ereszteni a szimmetriával elhülyített kereskedősegédek és álmatag háziasszonyok, diákok és bakák által hajtogatott patetikus mondatok parádéját.

Még egy villamos, az éjszaka zajos hernyója halad el Rudi ablaka alatt az Oktogon felé. Mióta három nappal ezelőtt elhagyta a Liszt Ferenc téri lakást, Rudi sehogy sem tud szabadulni Sonja búcsúszavaitól.

Borongós januári délután, kávéillat, a nagy cserépkályha melege, az ágy, amelyből kikeltek, az éjjeliszekrényeken mindenfelé tányérok, poharak, hamutartók és a még el nem használt idő hosszú fehér fonala, a vákuum, amelyet a következő nap tölt majd fel lehetével. És Sonja ott lesz a szenvedélyek és a mesélés órái alatt megteremtődött hétköznapiakban. Jelenlétével a múlt minden zugát betölti. Mert, mindennél inkább, Sonja volt a tanúság, hogy jó úton jár. És hogy jó úton járt akkor is, amikor a magány pusztáin tévelygett, s hiába igyekezett kideríteni, miféle alkalmatlanság átka ül rajta. Annak felismerése kínozza, hogy legszebb éveiben jár, és szeretetlenségben tékozolja el őket. Innen a bámészkodás az ablakok alatt, innen a megmámorosodás a nyüzsgéstől. Az elodázott élet élője, ő, oknak és okozatnak kifinomult rendszerét hozta létre, amely hitelesítheti kiválasztottságát, minden közbülső választásnak a stratégiai elgondolás dicsfényét kölcsönözve. Semmi sincs véletlenül, minden veszteség egy történet záloga, a Magasságosnak valami szándéka van vele, amikor körben járásra kárhoztatja. És ezen az úton sok a kísértés, a megtorpanás, az élvezetekkel és napi sikerekkel, belátással és konspirációval betöltött élet elfogadása. Ámde nem engedheti meg magának, hogy foglyává váljék egy mesécskének, amely elnyeli. A vidékies kényelem, a vigasságokkal és a mézeskalács szív színeivel megszépített hétköznapiak. Miközben vastag dunnák alatt lélegeznek a testek, amelyek egyszer majd, megvénülvén, benyújtják a számlát saját gyengeségeikért és tévedéseikért, fiataláguk megoldatlan rébuszain rágódnak, ki-ki a maga bánatadagja, az elhibázott életek szükségszerű desszertje fölé hajolva. Ők azok, akik rövidebb utat kerestek, a könnyedség magabiztos és sikeres kiválasztottjai, akik tiszteletben tartják a dolgok rendjét és mindent a megfelelő időben tesznek.

S a Liszt Ferenc téren ezúttal is része lett a teljesség érzésében, amit először Irenával élt meg, a félsszel együtt, hogy a természetes megoldás nehézkedése legyőzi. Nem lesz többé egyedül. Szándékai szem előtt lesznek. Felveszi a határidők betartásának jármát, és a másik jelenléte elnyomja hajlamát mindenféle teljesítés elodázására. Mert az elképzelt élet, amely szakadatlanul tart,

megfosztódik a vágytól, megszelídíti a szeretett lény közelsége. Talán csak a tétovaságára használta alibinek, de Rudi úgy hitte, nagyon fontos, hogy hosszan elhúzódjon a jégtábla láthatáron kívül eső részén való tartózkodása, mert ha egyszer előjön és megmutatkozik a világ előtt, megkezdődik a visszaszámlálás a karrierhez, a hosszú magány alatt a lélekben felhalmozódott szubsztancia elhasználása. A fiatalság tele a legfontosabb évada egy íróembernek. Ebben kívül van azokon a koordinátákon, amelyek elődeihez képest meghatároznák, a mitológia hősi korszakának igazi szabadságát éli.

„Most pedig elindulunk, ki-ki a maga útján”

Rudi épp Budapesten szakított színészi álmaival. E városban kószálva felfedezte magában az írói képességet. Tulajdonosa volt a történeteknek, amelyek körülötte zajlottak. Az írás nem is egyéb, mint megrezdülés másokban. Utána bámult egy gyors léptű fiatal nőnek, amint elnyeli egy krisztinavárosi négyemeletes ház bejárata, vagy egy úriasan öltözött középkorú férfinak, aki furcsa módon körbekémelel, mielőtt taxiba szállna egy hotel előtt a Tabánban, és e perctől fogva részeivé váltak Rudi korlátlan emlékezetének. Egyszer majd, ki tudja, milyen helyzetben, előbukkannak, hogy testet öltson bennük egy elképzelt figura. Vagy ennél is többet nyújtva egy egész megsejtett kaland épüljön köréjük, amely valóságosan csupán Rudi képzeletében létezik. De ez még semmit sem von le valóságosságából. A teljes idegműködés hozta létre, az érzékelésben önálló lélek totális felajzottsága.

Fejből tudta Danijel monológjainak egyes passzusait, hangosan szavalta őket, miközben lakásában az Ikea kerek székében ülve kerengett. Elég volt hozzá, hogy csak egy méterrel arrább menjen, s képmását a tükörben visszontlátva az egész felmondott szöveg másféle képi aláfestést kapjon, mintha az ablak mellett olvasná, a szemközti falakra meredve. És ezen túlmenően, Danijel szövegét módosította, belevitte az e városban folyó élete elemeit. Az a méternyi oldalazás, amit az ikeás mozgó szék tett lehetővé, lényegesen megváltoztatja az elbeszélő látószögét. Száz kilométerekkel távolabbra lendíti északkeletre, messze a tengerparti településtől, ahol Danijel felcseperedett.

Marija Lehotkaj legépelet emlékiratait a kazettákkal együtt Rudi átadta a híres színésznő rokonának, úgyhogy csak az emlékezete őrizte meg belőle mondatokat. Azon a reggelen jegyezte fel őket, fél nappal azután, hogy hazatért a Liszt térről. Cseppet sem véletlenül folyamodott épp e szavakhoz, amikor az átalvatlan éjszaka után az Erzsébet körúton felidézte magában Sonjának az elválásukkor az ítélethirdetés nyomatékával tett közlését. Miközben megszállottan rekonstruálta Marija Lehotkaj szövegét, azt a részt, amelyre memoárjaiban vissza-visszatért – hogy a művész sohasem áll vesztesre, mert az élete kívül van minden kategórián, ami az egész normális világra érvényes, hiszen az anyag, amellyel ő dolgozik, elpusztíthatatlan; hogy a művész legjobban a romok között érzi magát; hogy a lélek tiszta állapotai eleve holt víz a hajózáshoz, és hogy neki hamarabb eleme a vihar, mint a bonazza –, Rudi egész idő alatt egymásba folytatta a hatalmas lakások belterét, beszélgetőtársa háta mögött egyszer a Liszt Ferenc téri fák csupasz ágai mutatkoztak. A zeneszerző hatalmas marka a

széttáruló csontos ujjakkal úgy ágaskodott az el nem használt napok billentyűzete felett, mint valami őskori szárnyas szörnyeteg.

S akkor egy erőteljes akkord. Most elindulunk, ki-ki a maga útján, mondja Sonja. Tenyerét végigsimította Rudi arcán. E mozdulattal vetett véget háromnapos szeánszuknak. Mint rossz diák, aki nem tudja a választ, állt Rudi az előszobában, és hallgatott. Egyszeriben az egész otthonos színpadkép egyetlen mondattal semmivé lett. A színtér üres. Hó termette csend, az éjszaka fekete szövete. Mutatóujja hegyét Sonja végighúzta Rudi száraz ajkain, és csókot lehelt rá. Égett a torka. A sok kávéból, konyaktól, cigarettától.

Egyáltalán mit tudok a női lélekről, kérdezte magától Rudi, miközben a felvonó fülkéje nyöszörögve siklott alá az épület belsejében. Időközben a liftet ugyanis megjavították. Ez a tény ok volt egy kis fellelegzésre. Most a legfontosabb felejtani. Banális részletek útközbeni regisztrálása az igazi gyógyír. Borogatásként kell használni őket. Teli tüdővel beszívni a jéghideg levegőt, megállni az utcai lámpa alatt és visszanézni. Mintha egész hónap telt volna el. Hányszor rendezte át e három nap alatt a múltat az új történetek súlya alatt, és hányszor futotta be a holnapi nap territóriumát abban a meggyőződésben, hogy csak tőle függ Sonja jelenlétének kiterjedése. Miközben ölelte, orrlíkában érezte teste szagát, ismerős lett minden mozdulata és nyála íze, egész idő alatt érezte, hogy úrrá lesz rajta egy lény, akinek a múltját eltakarja a nyelv, melyhez még csak korlátozottan tud hozzáférközni, s e múlt ott terjeng az utcákon, amelyekről csak halvány képzetek vannak – hiszen nemcsak hogy liftek elromolnak, egész háztömböket toldoznak vagy törölnek el –, és bármennyire vágyott rá, hogy birtokolja ezt a testet, hogy egybeszövődjön történeteivel és lélegzetvételeivel, Rudiban ott lüktetett az eretnek gondolat, hogy várni kellene. Egy időre ki kellene vonnia magát. Ráismert a szorongásra, amely az utolsó hónapokban Irena mellett vett erőt rajta. Olyan kapcsolatot szeretett volna, amely egyszerre szárazföld és óceán. Kikötő és tengerjáró. Rév és cirkálás.

Milyen naiv és hülye! Autista, aki képtelen más természetű embert elképzelni, mint ő maga. Agyafúrtan meg szeretné őrizni a magányt, de közben mégse legyen egyedül. Minden leendő kapcsolatába beütné a szavatosság korlátozott dátumát és így megtartaná a választás szabadságát. Mintha csak ő mozogna az idő spirálisán, miközben mások megmerevedett szerepben rostokolnak, beleolvadnak a félmányékos háttérbe. Sonjának is mindvégig voltak hátsó gondolatai, amelyek nem vegyültek bele a színpadi eseményekbe. Miközben ajkát a nyakára, a mellére tapasztotta, családi történetekkel traktálta, mosolyokat küldözött neki, ki tudja, milyen előadás játszódott benne. Amiről ő soha semmit meg nem tudhat. A szekrények, mondta félhangosan. És a folyosón, amely a vidéki színház raktárába vezetett, a hatalmas szekrények jelentek meg előtte. Ajtajaikon cédu-lák az előadások címével. Hányszor böngészte végig kisgyerekként az évadot, lassú léptekkel összerakosgatva a repertoárt. Vállfára akasztva ráismert egy-egy jelmezre a már látott előadásból. A naftalin, az izzadság és a por fanyar keveréke alkotta az elszállt idő illatát. Emlékezett a szavakra, a hanglegjtésre, a mozdulatokra. Mindez átrendeződött benne, folyamatok játszódtak le, kételkedni kezdett a hivatalos verziókban. A felnőttek világa rosszul begyakorolt előadásként tárult fel, amelyben egyre-másra hasadások mutatkoznak. Egyik ellentmondás a másik után. Az erőltetett használatból a múlt is elrongyolódik, mint a jelmezek.

Most pedig elindulunk, ki-ki a maga útján. Ezt mondta Sonja. A nagyapjától örökölte talán a szokást, hogy úgy váltogatja az életeket, mint más a hotelszobákat? Noha kijelentette, hogy nem szeret csámborogni, mert az ősei elhasználtak minden utazást, Sonja nem olyan, egyedülálló nő, aki testi hibája okán kitartóan várja az alkalmat. Lépteinek enyhe ritmuszavara egyedivé és ellenállhatatlanná teszi. Ezért oly elengedett az ágyban, a szemérmertlenség ugyanúgy veleszületett, mint a bicegése. Milyen kevés kellett ahhoz Rudinak, hogy zavaros szemében feltűnjön a behavazott, meredek utca a Krisztinavárosban, amely lányok és legények borgőzös hangjától visszhangzik. Kótyagosan, feldobódva a főtca felé tartanak. Sonja is ott van közöttük. A fiú, akivel az éjszakát töltötte, búcsúzóul megcsókolja. A lány taxiba ül. Budára az orwelli év első napja köszönt. A császárok ideje. Hogyhogy te onnan is hiányoztál, Rudi? Mindenhol hiányoztál. Vagy ez a te különlegességed fedezete? A kisvárosi neveltetés bélyege. Egy varrónő és egy fővárosi lap tudósítója szerelmi történetének átka.

A Liszt téren töltött napok külön előadásként kerülnek a szekrénybe. És ha soha többé nem is kerülnek másorra, a hozzá tartozó jelmezek és kellékek nem keverednek el teljesen abban a környezetben, ahol a lejátszott többi előadás maradványai kallódnak. Örökre megmarad az a januári epizód bekövetkezésének viharos gyorsasága miatt, jelenetei meseszerűsége folytán, megőrzi a borostyán, amibe szereplői belekövesültek. Pompeji leletek. Üres szarkofágok.

A kulcskattanással pont került a történetre. Nem várt ilyen gyors véget. A fülébe hasító éles hang összekeveredett az épület belsejében alászálló lift nyöszörgésével. A mennyei magasságokból lefelé tartott, a város kráterébe. Epizód – pontosan ez a szó futott át az agyában, amikor három napnak előtte Sonjával a lépcsőn felkapaszkodtak a lakásába. Megijedt az elintézettségtől, a kimért útvonalaktól, amelyeket bejárva valakinek a tervét kell beteljesítenie; súlyával és sötétjével ránehezedett a szcéna, és bármennyire át is hatotta a Sonjával töltött minden percét a szenvedély, érezte, hogy ebben a történetben nem ő a főszereplő. Saját magának csak epizodista. Érzett valami betegeset a szoba levegőjében, akár a fűtetlen könyvtárszobában járt, akár a hálószobában fekvé a gázláng sustorgását hallgatta a kályhában. Rémek lakták azt a bútorokkal és tárgyakkal telezsúfolt hatalmas térséget. Történetek üledékei közt élte Sonja egy magányos nő komor életét. Anyja ottléte még jobban erősítette a testi hibás szépség különlegességét. Így gondolta Rudi. Egyszerre szerette és sajnálkozott rajta. Olyan változatot dédelgetett, amely szerint csakis ő szabja majd meg jelenléte mértékét a nő életében. Révben volt és a nyílt tengeren hajózott az istenek kegyeltjeként. Minden valaha végignézett előadás, összes olvasmányélménye elrendeződött benne. Először ismert magára uraságként. Homérosz volt és Odüsszeusz.

Nem került-e a Singer varrógép túje veszélyes közelségbe a történet szélével? „Limbus”, kiáltott fel mindig az anyja, ha nagyon közel találta húzni a szövet szegélyét. Éles fémhang a szerkezet holt terében. Megszerette a szót, mielőtt tisztába jött volna összes jelentésével. Anyja számára ez csak a perem, a szegély, a szegés volt ruhadarabokon, jelmezeken. A vajdasági kisváros szárazulatán túl az ismeretlenség óceánja húzódott.

Amikor Sonja házából kilépett a téli éjszakába, olyan volt a Liszt tér Rudi szemében, mint egy újévi üdvözlőlap: falak világító ablakokkal, csupasz fák,

utcai lámpák és az éjszakában őrszemként virrasztó emlékmű körvonalai. A Ze-neakadémia épületéhez érve visszafordult és tekintetével még egyszer átfogta az egész teret. Minden következő lépés kívülről lesz ennek az idillikus térségnek, amelyről azt hitte, hogy több egy pihenőnél, maga a folytonosság, a szárazföld, ahol a hosszú hajóút véget ér. Furcsa mód nem élt benne fájdalom. Az majd később jön. Itt, az utcán most belesüppedt a külső világba, tükörképe vele ment a kirakatüvegekben, pillantást váltott a szembejövőkkel. A Király utca sarkán megkereste az Eklektika café sárga neonfényét, eszébe jutott a suszter és fiatal felesége. Latyakot taposott, amely helyenként újra fagyott. A körúton erős szél fúj. Felhajtotta a gallérját és fülébe húzta a sapkáját. Villamos érkezett. Feladta a gyaloglást és futásnak eredt az állomás felé. A félig üres kocsiban senki nem beszélgetett. És ami még különösebb volt, mindegyik utas egyedül utazott. Azok is hallgattak, akik egymás mellett ültek, mindegyik belemélyedt a saját utazásába, valahol távol a körúttól. Egy fiatal, bundás nő, háttal a menetiránynak, futólag Rudin pihentette meg a tekintetét, és rámosolygott. Viszonozta mosolyát. A Blaha Lujza téren leszállt. A házfalakon és a tetőkön a reklámtáblák kísérteties fényben úsztak az alacsony ég alatt, amely új havazást előlegezett.

Üres, színtelen napok vonzóódása

Kószált a pesti utcákon elveszetten, eszébe ötlött, hogy felhívja Edinát, elmegy a Kerepesi úti ismerőséhez, ellátogat rokonához, Marijetához és a férjéhez, éjszaka elmegy, és valamelyik sötét józsefvárosi utcán felszed egy prostituáltat. Vagy beül a Liszt Ferenc téren a kávézóba, szemben az épülettel, amelyben Sonja lakik, és ott várja, hogy megjelenjen. Megint erőt vettek rajta a homályos balsejtelmek, amelyekben az ifjúsága telt el.

Vagy térjen vissza a szülővárosába? Semmiképpen, hallotta anyja hangját a telefonkagylóban. Csak napok kérdése, és bombázni fognak bennünket. Egyáltalán követed te, ami itt történik? Írnak erről a magyar újságok? Rudi elmormolt valamit a foga között. Minden, ami a külvilágban történik, olyannyira mellékes, fény- és hangeffektusok, szűrők, amelyek milliányi kis mindenséget kitakarnak, miközben azok üstökössebességgel felfénylenek és nyomban elvesznek az éj sötétjében.

Üresen és színtelenül vonzóódtak a napok. Hullott a hó. A körúton éjszaka villamosok jártak. Felriadt álmából. És Sonjára gondolt.

Bognár Antal fordítása

Dragan Velikić 1953-ban született, Belgrádban, filológusi diplomát szerzett. A délszláv konfliktus idején hosszabb-rövidebb ideig Budapesten, Bécsben, Münchenben, Brémában és Berlinben élt, 2005 júniusától a Szerb Köztársaság bécsi nagykövete. Műveit tucatnyi európai nyelvre lefordították. Magyarul három olvasható közülük. Új könyvének megjelenése 2007-ben várható, az Orosz ablak című regény részben Budapesten játszódik.